

[Annelise Gotfredsen]

Som midlertidige medlemmer af folketin- get fra og med den 31. oktober 1984 godken- des:

2. Sognepræst Svend Erik Sørensen
3. Maler Tonni Nielsen
4. Gymnasielærer Jens Otto Madsen
5. Som midlertidigt medlem af folketin- get fra og med den 1. november 1984 godkendes lærer Holger Graversen.
6. Som midlertidigt medlem af folketin- get fra og med den 4. november 1984 godkendes landsformand Peter Duetoft.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges med 131 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

8) Spørgsmål om fremme af forespørgsel nr. F 8:

Forespørgsel til arbejdsministeren [om af- skaffelse af jobskabelsesloven].

Af Lilli Gyldenkilde (SF) m.fl.

(Forespørgslen anmeldt 23/10 84).

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Hvis ingen gør indsigelse mod fremme af denne forespørgsel, betragter jeg tingets sam- tykke dertil som givet. (Ophold). Det er gi- vet.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Anden behandling af lovforslag nr. L 8:

Forslag til lov om indfødsrets meddelelse.

(Fremsat 3/10 84. Første behandling 11/10 84. Betænkning 25/10 84).

Der var ikke stillet ændringsforslag.

Lovforslagets paragraffer og spørgsmålet om lovforslagets overgang til tredje behand- ling sattes til forhandling under ét.

Ingen bad om ordet.

Afstemning

§§ 1-3

vedtoges uden afstemning.

Lovforslagets overgang til tredje behand- ling

vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Jeg foreslår, at lovforslaget går direkte til tredje behandling uden fornyet udvalgsbe- handling. Hvis ingen gør indsigelse mod det- te forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

10) Forespørgsel nr. F 6:

Forespørgsel til indenrigsministeren:

»Hvad kan ministeren oplyse om de servi- cemæssige, aktivitetsmæssige og beskæftigel- semæssige konsekvenser af Københavns kommunes økonomiske situation i årene 1984-1990?«

Af Lenger (VS) og Tinning (VS).

(Forespørgslen anmeldt 11/10 84. Fremme af forespørgslen vedtaget 17/10 84).

Begrundelse

Lenger (VS):

Den forespørgsel, som vi har stillet om Københavns kommune, tager udgangspunkt i konsekvenserne: hvordan vil københavnere opleve deres dagligdag, hvordan vil de kon- statere, at kommunens økonomi er, som den er? Det betyder naturligvis ikke, at vi kom- mer uden om at tale kroner og øre, for tinge- ne hænger sammen.

Jeg tror, at man risikofrit kunne fortælle en hemmelighed her ...

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Må jeg bede om lidt mere ro i salen, så også andre end hr. Lenger og jeg kan høre, hvad der bliver sagt.

Lenger (VS):

Problemet går helt tilbage til kommunalre- formen og den ændrede byrdefordeling, de kommunale udligningsordninger og ordnin- gerne for bloktilskuddene. Ved de ændringer

[Lenger]

blev Københavns kommunes økonomi forringet med ca. 500 mill. kr. om året. Ganske vist blev forringelserne halveret under SV-regeringen, men langsomt nærmer Københavns kommune sig nu igen den oprindelige forringelse.

Den stadige forringelse af Københavns kommunes økonomi skyldes flere ting, bl.a. at københavnernes bruttoindkomster er under landsgennemsnittet, mens deres skattepligtige indkomster er over landsgennemsnittet. Fradrag er som bekendt noget, der er forbeholdt de rige, og derfor får københavnere ikke så mange af dem, men uheldigvis bygger udligningsordningerne på de skattepligtige indkomster, og derfor bliver københavnere snydt, uanset at de skattepligtige indkomster er helt fiktive tal og uden hold i nogen virkelighed.

Udviklingen afspejler sig bl.a. i Københavns kommunes likviditet og gæld. Ved udgangen af 1978 havde København en likviditet på 735 mill. kr., svarende til 5 pct. af kommunernes samlede likviditet, mens befolkningen udgjorde 10 pct. – men alligevel, likviditet var der dog. Ved udgangen af 1983 derimod var Københavns kommunes likviditet negativ, minus 202 mill. kr., mens likviditeten i kommunerne under ét var steget med knap 1 mia kr., nemlig fra 14 mia kr. til 15 mia kr.

Ved udgangen af 1978 havde Københavns kommune en gæld på 4 mia kr. mod 25 mia kr. for kommunerne under ét; ved udgangen af 1983 var Københavns kommunes gæld på 6 mia kr., altså en stigning på temmelig nøjagtigt 54 pct., mens kommunerne under ét havde en gæld på 30 mia kr., altså 17 pct. større end i 1978.

På 8 år er befolkningstallet i Københavns kommune faldet fra 560.000 til 486.000 mennesker. Dermed er også skattegrundlaget faldet. Samtidig er befolkningens sammensætning ændret. Der er flere ældre og især flere ældre med behov for hjælp, boliger, pleje og hospitaler. Der er flere socialt dårligt stillede. Kontanthjælpsudgifterne er større pr. indbygger i København end i det øvrige land. Dobbelt så stor en andel af de arbejdsløse er ikke dagpengeberettigede. Der er flere syge; det viser udgifterne til sygedagpenge. Der er flere invalidepensionister, 4,5 pct. mod 2 pct. i hele landet. Med andre ord: skatteindtægterne svinger, men behovene stiger.

Det burde udgifterne også, hvis vi så på behovene. Men det gør de ikke. De ældre, de syge, de svage, de arbejdsløse og pensionisterne får en ringere dækning af deres behov. Derfor har vi formuleret forespørgslen, så den er rettet mod konsekvenserne af Københavns kommunes økonomiske situation.

Staten er ikke uden skyld i denne udvikling. Jeg har nævnt følgerne af kommunalreformen. Jeg kunne tilføje en række konkrete eksempler: de psykiatriske hospitaler, tilskuddet til Hvidovre hospital, som alligevel ikke blev et undervisningshospital, prisen for pladser på rigshospitalet osv., tilsammen ca. 120 mill. kr. alene i 1985. Dertil kommer nedskæringerne over for alle kommunerne, bl.a. i bloktilskuddene. Københavns kommune får ikke en krone for sin status som hovedstad og dårlig nok for sin status som centerkommune, som servicecenter, arbejdspladser og socialt center.

I 1984 og i 1985 er der gennemført nedskæringer i aktiviteten på henholdsvis 6 pct. og 5 pct. Likviditeten er som nævnt brugt op. Gælden er som nævnt vokset. I 1986 er der en rente- og afdragsbyrde på 1½ mia kr., og i kulissen står indenrigsministeren, efter at kommunerne har vedtaget deres budgetter, med indgreb, der i 1986 vil koste Københavns kommune 1,1 mia kr. i såkaldt overskydende likviditet – hvad ministeren så mener at det indeholder; den er måske i overborgmesterens cigarkasse.

Alene af den grund står Københavns kommune over for nye nedskæringer i de kommende år, svarende til 2–3 skatteprocenter, og samtidig stiger behovene hos kommunens beboere. Derfor har forespørgslen den ordlyd, den har. Hvordan skal det gå Københavns kommune i de kommende år? Hvad med beskæftigelsen, servicen, de syge, de ældre, de svage, de arbejdsløse? Hvad med aktiviteten? Hvad med beskæftigelsen? Naturligvis har VS også en forudsigelse af, hvad der vil ske. Men vi glæder os til først at høre indenrigsministerens besvarelse af forespørgslen.

Besvarelse

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Besvarelsen af forespørgslen falder i to dele, henholdsvis perioden fra 1984 til 1985

[Indenrigsministeren]

og perioden fra 1986 til 1990. Den første periode kan der naturligvis siges noget rimelig præcist om. Den anden periode ved vi naturligvis meget mindre om.

Allerførst vil jeg dog godt komme med et par ord om baggrunden for Københavns nuværende situation. Folketallet har i en række år, som vi ved, været faldende. Skattegrundlaget er også noget reduceret, endda i lidt hurtigere takt. Det stiller København over for betydelige tilpasningsproblemer. Det kan ikke skjules, og det skal ikke skjules.

Kommunen har dog tilsyneladende først for 1984 og 1985 for alvor taget fat på disse problemer, og da – så vidt det kan skønnes – uden at gribe tilstrækkeligt fat. Under alle omstændigheder er det nødvendigt, at de budgettilpasninger, man foretager, også overholdes, når det endelige regnskab skal gøres op.

Københavns kommune har et pænt Kommunens tilskud til nedsættelse af forældrebetalingen på daginstitutionsområdet er således pr. barn knap 4 gange større end i gennemsnitskommunen i landet som helhed, og dækningsgraden på daginstitutionsområdet er høj. Hvis vi kigger på lærerskematallet pr. elev, svarer det til gennemsnittet for hovedstadsområdet, og det er noget større end gennemsnittet i hele landet. Også på hospitalområdet er Københavns udgifter meget store, også når man tager hensyn til de særlige sociale forhold, som Københavns kommune har.

Dette serviceniveau betales med en høj skat, men der er dog kommuner i hovedstadsområdet og også andre steder, hvor borgerne må af med mere i skat.

Udviklingen fra 1986 til 1990 kan vi naturligvis sige meget mindre om, men den afhænger bl.a. af den økonomiske udvikling, af vilkårene for kommunernes økonomi i almindelighed og ikke mindst af Københavns egen politik: om man tager opgaven med tilpasningerne tiltrækkelig alvorligt.

Jeg vil gerne dels knytte nogle bemærkninger til den forventede økonomiske udvikling, dels sige lidt om regeringens politik over for kommunerne.

Københavns kommunes økonomiske vilkår i de kommende år vil naturligvis bl.a. være bestemt af udviklingen i folketallet. Faldet i Københavns folketal skyldtes tidligere helt overvejende, at folk flyttede fra kommu-

nen, men nu vil jeg gerne understrege, at der er ligevægt på det, vi kunne kalde flyttekontoen. Det fortsatte fald i befolkningstallet har en helt anden årsag, end det havde tidligere. Nu skyldes det nemlig et fødselsunderskud på i øjeblikket ca. 4.500 personer om året. Hvis dette tal holder sig konstant frem til 1990, må vi derfor forvente et samlet fald i folketallet på mellem 25.000 og 30.000 personer i perioden.

Nok så interessant som faldet i folketallet er det, at befolkningssammensætningen samtidig ændrer sig kraftigt. Det skal man være opmærksom på. Der bliver flere i den erhvervsaktive alder, men der bliver altså langt færre børn i København. København har allerede i dag et stort antal gamle, men dette tal forøges ikke. Der er altså alt i alt tale om en gunstigere udvikling end den, København har været udsat for tidligere.

Man skal også være opmærksom på, at når det går sådan, vil behovet for kommunale udgifter i København være faldende i de kommende år. Behovet vil måske vokse på ældreområdet, sådan som det gør det i andre kommuner, også fordi de ældre bliver ældre, men denne vækst opvejes af et fald i udgifterne til daginstitutioner, skoler m.v., på nøjagtig samme måde som andre kommuner i landet oplever det.

Ganske vist er de kommunale udgifter ikke alene afhængige af folketallet, også de sociale forhold spiller selvfølgelig ind. Det tages der allerede i dag et betydeligt hensyn til ved udmålingen af tilskud. København har i de forhandlinger, vi har haft, sagt, at der ikke tages nok hensyn til de sociale forhold. Det er dog et synspunkt, som vi ikke har kunnet verificere i det arbejde og det talmateriale, der har ligget til grund for de drøftelser, vi har haft, men da København bliver ved med at sige sådan, har vi bedt AKF, Amtskommunernes og Kommunernes Forskningsprojekt, om at undersøge kommunens sociale udgifter nærmere, så vi måske kan få nogle bedre tal frem.

Uanset om det viser sig, at udgiftsbehovene kunne gøres bedre op eller kunne nuanceres bedre, er der ingen grund til at tro, at Københavns situation år for år bliver værre i de kommende år, sådan som det har været sagt. Hovedkonklusionen bliver derfor, at Københavns kommune har oplevet og fortsat vil opleve et fald i folketallet og en ændring i

[Indenrigsministeren]

befolkningssammensætningen, som mærkbart vil aflaste kommunens udgiftsbehov.

Det vil sige, at det påhviler de københavnske kommunalpolitikere i høj grad at tage hensyn til disse ting og tilpasse udgifterne til den ændrede udvikling, på nøjagtig samme måde som andre kommunalpolitikere i disse år bliver nødt til at tilpasse udgifterne til denne ændrede udvikling.

Udviklingen i Københavns kommunes finansieringsgrundlag ved vi væsentligt mindre om end det, jeg her har sagt. Men det kan siges, at hvis de seneste års tendenser fortsætter, vil skattegrundlaget reduceres i lidt hurtigere takt end udgiftsbehovet. Man skal i den forbindelse lægge mærke til, at indkomst udviklingen pr. person er forløbet lidt langsommere i hele landet. Det hører med i den problematik. Imidlertid vil udligningssystemet afbøde en væsentlig del af nedgangen i skattegrundlaget, og Københavns skattegrundlag vil fortsat være større end landsgennemsnittet, hvilket man også skal bemærke. Også tilpasningen til det faldende indtægtsgrundlag må derfor først og fremmest påhvile København selv, på nøjagtig samme måde som den samme situation må påvirke andre kommunalbestyrelser.

Det bringer mig over til en anden hovedfaktor, jeg gerne vil sige noget om, nemlig regeringens økonomiske politik over for kommunerne. Som bekendt er en af de centrale målsætninger i regeringens politik, at den kommunale sektors samlede ressourceforbrug og skattetryk skal holdes uændret. Der er nok ingen tvivl om, at denne politik i hovedtræk må fastholdes i en årrække, hvis genopretningen skal lykkes. Det er imidlertid vigtigt at understrege, at denne politik ikke kan udmøntes i et krav om, at alle kommuner skal holde uændrede udgifter og uændrede skatter fra år til år. Forskelle i skattegrundlag og i udgiftsbehov vil nødvendigvis betyde forskelle i behovet for tilpasning fra kommune til kommune.

Det er også vigtigt at understrege, at en sådan tilpasning af udgifterne til ændringerne i de befolkningsbetingede udgiftsbehov ikke vil påvirke det kommunale serviceniveau, medmindre – selvfølgelig – man ved uændret service forstår uændrede udgifter. Det er klart, at en sådan tilpasning af udgifterne kan være vanskelig – ikke mindst i kommuner, der som København oplever et

fald i udgiftsbehovene. Den situation er vanskelig for alle kommunalpolitikere og andre politikere i disse år. Der er imidlertid ikke nogen vej udenom, bl.a. af hensyn til kommunens egne borgere, for hvis man ikke i kommunalbestyrelserne tilpasser sig, vil skattetrykket stige.

Hvor stort tilpasningsbehovet bliver i Københavns kommune, vil selvsagt afhænge bl.a. af, hvordan tilskuds- og udligningssystemet kommer til at se ud i de kommende år. Her er køreplanen sådan, at Amtskommunerne og Kommunernes Forskningsprojekt til februar vil aflevere en rapport om de særlige sociale udgifter i København sammenlignet med andre – også store – kommuner. Herefter vil indenrigsministeriets stående finansieringsudvalg vurdere, om dette giver anledning til at ændre eller nuancere tilskuds- og udligningssystemet, om der altså med andre ord kommer sådanne ting frem, at der vil være basis for at ændre tilskuds- og udligningssystemet. Denne problematik vil sammen med omlægningen fra refusioner til bloktilskud på det sociale område, som under alle omstændigheder kræver ændring i de sociale kriterier, indgå i forårets drøftelser med de politiske partier og de kommunale organisationer om den byrdefordelmæssige løsning i de kommende år.

Jeg vil godt slutte med at sige, at det under alle omstændigheder må siges, at Københavns kommune er kommet sent i gang med tilpasningen, og at det er en vanskelig sag at foretage denne tilpasning, men at det er helt sikkert, at der må spares, bremses op og omstilles, uanset hvilket resultat undersøgelserne i øvrigt kommer til og hvad de i øvrigt giver anledning til af eventuelle ændringer i udligningssystemerne.

Forhandling

Lenger (VS):

Jeg vil gerne sige indenrigsministeren tak for besvarelsen af vores forespørgsel, men min tak er mest af høflighed – i VS er vi jo så høflige, at det nogle gange er til at dø af grin over.

Ministerens besvarelse gav vel egentlig ikke større udbytte, end en aktie i Københavns kommune ville have givet. Besvarelsen bestod af tre ting: en nærmest strudseagtig

[Lenger]

fornægtelse af kommunens alvorlige situation, en henvisning til den igangværende undersøgelse og, synes jeg, en undervurdering af konsekvenserne af den situation, kommunen står i.

Ministeren sagde, at Københavns kommune først havde grebet fat om tilpasningsproblemerne, som hun kalder dem, for 1984 og 1985. Det må jeg bestride. Den udvikling, den nedgang i serviceniveauet, der er foregået i Københavns kommune, har fundet sted i en del år. Allerede i 1983 skete der f.eks. samlede nedskæringer på budgetterne for magistratens 2. og 3. afdeling af størrelsesordenen 150 mill. kr. Det er meget følsomme områder, når vi ser på, hvordan befolknings sammensætningen er i Københavns kommune med mange svage, mange ældre og mange syge.

Ministeren fremhævede også det særlig store tilskud pr. barn i daginstitutionerne. Jeg synes, det er vigtigt at understrege, at det jo ikke er tilfældigt, at det er nødvendigt – med den indkomstsammensætning, der er i Københavns kommune. Selv om ministeren gentager, at man har større gennemsnitsindtægter, skal det endnu en gang understreges, som jeg gjorde i min begrundelse for forespørgslen, at det drejer sig om det fiktive begreb, der hedder skattepligtig indkomst. Det udtrykker ikke folks faktiske formåen.

Ministeren fremhævede også, at Københavns kommune har særlig store udgifter til hospitalsvæsenet. Det er korrekt. Men det er ikke, fordi man specielt har en bedre service; det er, fordi der er flere ældre og flere syge i kommunen. Det manglede da bare, at Københavns kommune ikke skulle have større udgifter til hospitalsvæsenet.

Ministeren forudsiger en gunstig udvikling. Det kan godt være, at der er en vis lettelse på grund af udviklingen i befolknings sammensætningen, men den er for intet at regne i forhold til ikke mindst de problemer, der er opsamlet i Københavns kommune i de år, der er gået. Man kan jo ikke, fordi der er et faldende børnetal, skære proportionalt ned på skoler og daginstitutioner. Selvfølgelig kan man ikke det. Man kan ikke fyre en fjerdedel skoleinspektør, og skolerne skal vel også vedligeholdes, uanset om der er få eller mange børn. Der er opsamlet et enormt efterslæb på de områder i Københavns kommune.

Jeg lagde især mærke til, at indenrigsministeren helt gik uden om en række af de andre store klumper, der ligger i Københavns kommunes behov i de kommende år. Dem vil jeg komme ind på om lidt. Men jeg vil godt lige sige en enkelt ting om de mere generelle bemærkninger, som ministeren havde om indgrebene over for kommunerne. Det drejer sig bl.a. om, at man vil opsøge en eller anden stor likviditet, som påstås at ligge ude i kommunerne. Den likviditet, der ligger i kommunerne nu, er imidlertid ikke større, end likviditeten var i 1978. Ganske vist var det en anden regering, der sad dengang, men da nærede man ikke fra partiet venstres side nogen som helst angst for, hvad den likviditet kunne bruges til. Lige præcis det punkt, som ministeren nævner om overgangen fra refusion til bloktilskud, som der også er planer om fra starten af 1986, kan blive katastrofen for Københavns kommune, alt efter hvordan vægtingerne bliver lavet, men dem har vi ikke så gode erfaringer med indtil nu.

Jeg vil gerne nævne nogle flere af de problemer, som Københavns kommune vil stå over for i de kommende 6 år. Allerede i 1985 vil omkring 1.500 mennesker miste deres job som følge af budgettet. Før overborgmesteren forelagde sit budgetforslag for borgerrepræsentationen, var der sket faktiske nedskæringer på 210 mill. kr., svarende til 900 stillinger. Da samme overborgmester så havde lagt sig ned i håb om indenrigsministerens hjælpende hånd og i stedet havde fået en kurv, blev der skåret yderligere, svarende til 300–500 stillinger. Anlægsbudgettet er reduceret fra 971 mill. kr. til 928 mill. kr., svarende til et fald i beskæftigelsen på op mod 200 stillinger allerede i første led. Og så er dette altså kun for 1984 og 1985. Udviklingen har været i gang i flere år, og som økonomien ser ud, vil den forstærkes, hvis borgerrepræsentationen da overhovedet mener, at der kan lægges et balanceret budget.

Ministeren har også været ude med en påstand, som hun ikke gentog i dag, men som jeg synes er interessant: at Københavns kommune har beskæftiget 3.000 flere mennesker i 1983 end i 1980. Det er en sandhed med så store modifikationer, at det dårlig kan kaldes en sandhed. Nok havde Københavns kommune 55.600 ansatte i 1980, og nok var der 59.708 i 1983, men i 1984 var personalet nede på 57.814, i 1985 når det ned

[Lenger]

på 56.700, og forskellen mellem 1985 og 1980 er altså ikke 3.000, men 1.000 stillinger, og i mellemtiden er der kommet 2.500 flere langtidsledige. Der er altså sket et fald på ca. 1.500 reelle job i Københavns kommune og ikke en stigning på 3.000, for de 2.500 langtidsledige skal vel ikke regnes med. Det er vel ikke regeringens mening, at de skal trænge andre ud. I så fald er beskæftigelseseffekten ved tilbuddet nok mere end tvivlsom.

Også den udvikling vil forstærkes i de kommende år, hvis der ikke sker noget fra regeringens side. Samtidig vil staten få ekstra udgifter til dagpenge og refusion af kontanthjælp og mindre indtægter i skatter og afgifter, endda stort set i et omfang, som kunne have finansieret det beskudne beløb, overborgmesteren bad ministeren om for nogle måneder siden. Det er ren Ebberød Bank på den måde at demontere Københavns kommune.

Der er atypiske boligforhold i kommunen: mange gamle, som har utidssvarende boliger, ikke mindst i kommunens egne ejendomme. Især er det galt med brandsikring og isole-ring. I besparelsernes hellige navn holder man pengene til opvarmning lige ud ad vinduet. Der er stigende vedligeholdelsesproblemer, som måske altid kan udsættes et år eller to, men som, hvis de udsættes meget mere, vender tilbage som mangefold større udgifter. I besparelsernes hellige navn påføres de københavnske skatteborgere altså disse øgede udgifter som følge af besparelser.

Vejnettet er i en elendig stand. Det er dårligt vedligeholdt i flere år – så dårligt, at det mange steder går ud over trafikikkerheden, hvis der ikke gøres noget ved det. Disse udgifter er bare skubbet fremad og vil vise sig som et problem, der koster dyrt og koster mere dyrt end den lettelse i økonomien, som ministeren kan forudse som følge af et faldende børnetal, hvilket nu nok mere er en lineær fremskrivning, for på det sidste har der jo været en vending i den udvikling, der ellers er foregået i børnetallet inden for de sidste år.

Over for Københavns kommunes ældre blev der allerede for to år siden skåret ned i antallet af hjemmehjælpere, og hjemmehjælperne har fået dårligere arbejdsvilkår i forbindelse med disse nedskæringer, altså på én og samme gang dårligere service og færre arbejdspladser. Der er et stort uindfriet be-

hov for ældreboliger, men i stedet ligger de ældre på Københavns kommunes hospitaler, hvad der også koster penge – for blot at understrege, at det er dyrt og samfundsmæssigt uforsvarligt at skære så langt ind til benet, som man har tvunget Københavns kommune til.

Jeg havde i denne sammenhæng nær nævnt Hvidovre hospital og brandforholdene, men det ville nok være at strø salt i såret. Lad mig i stedet stikordsagtigt nævne behovene for bedre kollektiv trafik, som er opsamlet i årevis, trafiksaneringerne, de problemer, der forestår omkring Brumleby, gårdanlæg, rekreative områder, sikring af den mindre industri i byområderne og normeringerne på hospitalerne, plejehjemmene og daginstitutionerne. For så står vi nemlig med Københavns kommunes økonomi i en nøddeskal. På alle disse områder vil nye opgaver komme til, og samtidig vil økonomien allerede i 1986 være endnu ringere end i 1985. Om et halvt år står ministeren med den varme kartoffel, for så er budgetlægningen i gang, og samtidig har ministeren altså proklameret, at hun vil hente 1,1 mia kr. på det budget, som Københavns kommune skal i gang med at udfærdige om et halvt års tid.

Det er situationen, og derfor kommer vi ikke uden om, at Københavns kommune skal have flere penge, og derfor vil jeg gerne fremsætte et forslag om motiveret dagsorden, som lyder:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget konstaterer, at Københavns kommunes budget for 1985 indebærer yderligere forringelser i kommunens service- og aktivitetsniveau, bl.a. i form af mindre beskæftigelseseffekt, at disse forringelser er selvforstærkende og må forventes fortsat i de kommende år, og at statens merudgifter til dagpenge og kontanthjælp samt mindreindtægter fra skatter og afgifter modsvarer Københavns kommunes umiddelbare besparelser,

opfordrer tinget regeringen til at sikre, at Københavns kommune får økonomisk mulighed for at opfylde de faktisk eksisterende behov, og at Københavns kommune som en midlertidig løsning bevilges yderligere 360 mill. kr. i 1985.

Tinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

[Lønger]

Jeg skal slutte med at nævne, at beløbet 360 mill. kr. ikke er ganske tilfældigt valgt. Det er temmelig præcis det finansieringsbehov, som Københavns kommune havde, og som også blev fremhævet officielt fra Københavns kommunes side i forbindelse med den budgetlægning, som lige har fundet sted.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se foran). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Henning Rasmussen (S):

Der kommer flere og flere beviser på, at overborgmesteren og den samlede borgerrepræsentation i København har ret i, at Københavns kommune har store økonomiske problemer, som man ikke selv har skabt.

Befolkningstallet er faldet kraftigt, mennesker med gode indtægter er flyttet ud til omegnen, fordi det er her, de nye villabyggerier og det øvrige nybyggeri især har fundet sted, medens mennesker med forholdsvis lave indtægter er flyttet til København. Samtidig er befolkningens sammensætning ændret stærkt. Københavns kommune har forholdsvis langt flere folkepensionister og førtidspensionister end andre kommuner, også f.eks. i sammenligning med de store provinsbyer. Nøjagtig på samme måde er det med enlige forsørgere, studerende og arbejdsløse, der ikke er arbejdsløshedsforsikrede, for blot at nævne nogle grupper.

Københavns kommunes udgifter presses derfor op i et hurtigere tempo, end indtægterne stiger. Det er problemer, som de nuværende udligningsordninger af flere grunde ikke kan løse. For det første fordi udligningsordningerne kun giver delvis dækning for de forskelle, der rent faktisk er. Det gælder både for skatteudligningen og for udligningen for forskelle i udgifter. Det rammer særlig hårdt for en meget stor kommune, hvor en række områder: omsorg for ældre, sygehusvæsen, bistandshjælp, daginstitutionsområdet og meget andet, derfor er langt dyrere pr. indbygger end i næsten alle andre kommuner.

Man skal her huske på, at Københavns kommune ikke har fået den automatiske fulde udligning af indtægter og udgifter af enhver art med sine omegnskommuner, som

kommunerne i provinsen fik ved sammenlægning med deres omegnskommuner ved kommunalreformen i 1970. Det er helt klart, at den særlige hovedstadsudligningsordning ikke kan opveje det, som Københavns kommune her er gået glip af ved, at kommunalreformen af en række gode grunde ikke kunne gennemføres i hovedstadsområdet, som den blev det i resten af landet.

Jeg har ikke hermed sagt, at Københavns kommunes økonomiske problemer skal løses ved, at landets øvrige kommuner skal aflevere penge til København; vi mener, det er statens opgave, ikke kommunernes.

Vi har set, at indenrigsministeren ynder at afslutte sine stadige afvisninger af at yde Københavns kommune økonomisk retfærdighed med at henvise til, at det jo er de andre kommuner og ikke staten, der skal betale. Ved den holdning prøver indenrigsministeren at lægge gift for en fair behandling af Københavns kommune. Langt de fleste kommuner er jo på vej ind i økonomiske problemer på grund af regeringens kommende tømning af deres kasser. De har nok i at klare deres egne problemer og vil derfor naturligvis ikke sige ja til at aflevere til andre.

Jeg vil gerne erindre om, at den daværende socialdemokratiske regering i 1981 med tilslutning fra folketinget gennemførte, at Københavns kommune fik et a conto-tilskud på 250 mill. kr. Hensigten var derefter at udarbejde varige forslag til økonomiske ordninger, der yder borgerne i København retfærdighed.

De nye voldsomme beskæringer af bloktilskuddene, som regeringen har foreslået foreløbig for 1985 og 1986 – 4½ mia kr. i 1985 og et endnu større beløb i 1986 – vil være en katastrofe for Københavns kommune og for de mennesker, der bor der. Hvis det gennemføres som planlagt, vil enten skatteprocenten skulle stige fra ca. 29 til op imod 35, eller også skal der skæres meget voldsomt i de i forvejen nedskårne budgetter til stor skade for den københavnske befolkning.

Jeg vil også erindre om, at regeringen jo ønsker at fortsætte også efter 1986 med at hente de såkaldte konjunkturskabte overskud i kommunernes kasser. Man vil fortsætte med at tvinge kommunerne til at kræve skatter op, der skal gå i statens kasse, i stedet for at staten selv opkræver sine skatter hos borgerne. Jeg siger: hvis regeringen får magt,

[Henning Rasmussen]

som den har agt. Det vil koste Københavns kommunes skatteydere mindst 1.100 mill. kr. i 1986 og stærkt stigende beløb i årene derefter, hvis regeringen får sin vilje.

Det mest fantastiske er, at indenrigsministeren i sit eget materiale leverer dokumentationen for, hvor chokerende urimeligt man behandler Københavns kommune og i øvrigt en række andre kommuner. Indenrigsministerens eget regnestykke viser, at Københavns og Frederiksberg kommuner kun vil få et meget lille såkaldt konjunkturskabt overskud i 1985, nemlig sammenlagt 86 mill. kr. Jeg vil gerne føje til, at det endda er meget tvivlsomt, om der overhovedet bliver et sådant teoretisk overskud i de to kommuner i 1985.

Alligevel skal de sammenlagt aflevere 575 mill. kr. for 1985 og heraf Københavns kommune knap 470 mill. kr. Man får ganske vist efter forslaget henstand til 1986, men så skal man i det år betale de i alt godt 1.100 mill. kr., som jeg nævnte.

Med den meget skarpt afvisende holdning, indenrigsministeren indtager over for Københavns kommune, og som vi har hørt gentaget i dag, og med den magt, ministeren udøver over for mere forsonlige partier inden for regeringen, tror vi ikke på, at København vil få den rimelige støtte i et tilstrækkeligt omfang. Det siger jeg, selv om jeg ikke er i tvivl om, at den grundige undersøgelse, som det radikale venstre og oppositionen har presset ministeren til at lade uvildige sagkyndige foretage, vil vise, at Københavns kommune har ret og ministeren klart uret.

Københavns borgere kommer derfor til også i fremtiden at acceptere tvungne skatteforhøjelser og påtvungne kraftige nedskæringer, så længe denne regering sidder.

En række partier i Københavns kommune har været nødt til at lave et forlig om budgettet for 1985, hvorefter der skete en række beklagelige nedskæringer og forringelser, som borgerrepræsentationens store flertal meget gerne ville have undgået. Fortsatte voldsomme stramminger i Københavns kommunes økonomi vil føre til drastiske nedskæringer i hospitalsvæsenet, i det hårdt tiltrængte plejehjemsbyggeri, i folkeskolen, i daginstitutioner og mange andre steder.

Vedligeholdelsen af kloaknet, af veje, af bygninger og parker og anlæg må forsømmes, og København, landets hovedstad, vil

fortsætte sin triste vej imod den forarmelse og nedbrydning af vigtige funktioner, som har ramt en stor del af verdens hovedstæder.

Regeringen må forstå, at det haster med en indsats, og jeg vil derfor gerne på socialdemokratiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Københavns kommune har væsentlige økonomiske problemer, der især skyldes svigtende skattegrundlag og forholdsvis meget store udgifter på grund af befolknings sammensætningen, og som ikke kan løses gennem de gældende udligningslove.

Folketinget opfordrer derfor regeringen til at fremsætte forslag, der effektivt løser de specielle københavnske problemer, uden at økonomien i landets øvrige kommuner af den grund belastes.

Folketinget går derefter over til næste sag på dagsordenen.«

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår i forhandlingen.

Karen Højte Jensen (KF):

Når Københavns kommunes økonomiske forhold skal drøftes, er det klart, at der ikke kan ses bort fra, at København er landets hovedstad; det er således ikke nogen almindelig kommune. Samtidig er København også Danmarks eneste virkelige storby med de deraf følgende sociale og økonomiske vanskeligheder.

Når man skal analysere Københavns kommunes økonomi, er det nødvendigt at se på, hvad det er, der adskiller Københavns kommune fra andre kommuner.

Københavns befolkning er atypisk sammensat i sammenligning med de øvrige kommuners. Der findes mange unge, vel først og fremmest fordi København er en uddannelsesby. Dertil kommer, at hver fjerde i København er over 65 år mod kun hver syvende i resten af landet. Endvidere har København et stort antal personer – herunder mange udlændinge – som har behov for social støtte.

Ganske vist har der været et fald i folketallet i København, men befolkningstallet har været stagnerende i hele landet. Samtidig er sammensætningen af befolkningen i Københavns kommune begyndt at ændre sig såle-

[Karen Højte Jensen]

des, at faldet i antal borgere i den erhvervsaktive alder er reduceret; dette må jo siges at være noget positivt.

Disse ændringer i befolkningstal og -sammensætning må nødvendigvis afspejle sig i kommunens udgiftsniveau og udgiftssammensætning. En tilpasning til denne udviklingstendens er selvfølgelig en vanskelig proces, men der er på den anden side næppe tale om en overraskende ændring af tallene. Kommunen er gennem flere år blevet gjort opmærksom på, at den stod over for nogle store økonomiske udfordringer. Man kan stille det spørgsmål, om det ikke har knebet med den politiske vilje til at tage fat på de økonomiske problemer.

Københavns kommune har i mange år ført en noget erhvervsfjendtlig politik, som har drevet virksomhederne bort fra kommunen. Ved at begrænse virksomhedernes etablerings- og udvidelsesmuligheder har man tvunget mange arbejdspladser bort, men ønsker man et godt skattegrundlag i en kommune, må det også gøres attraktivt for gode skatteydere at bo i kommunen.

På det boligpolitiske område har man satset på almenyttige boliger og gjort det vanskeligt for private bygherrer at opføre boliger. På grund af interne politiske stridigheder har det ofte været vanskeligt at opnå de fornødne tilladelser.

Ser vi på Københavns kommunes udgifter, kan der først og fremmest peges på det meget store personaleforbrug. Tallet for Københavns kommunes administrative personale på 16,5 pr. 1.000 indbyggere er betydelig højere end tallet for andre kommuner, som til sammenligning kan nøjes med 8,3. Nok har Københavns kommune visse særlige forhold, men disse kan næppe begrunde en så voldsom forskel.

Inden for sygehussektoren er de københavnske sygehuse ofte stærkt specialiserede. De har derfor større driftsudgifter end de amtskommunale sygehuse, men til gengæld har de københavnske sygehuse forholdsmæssigt flere ansatte pr. sengeplads.

Alt i alt er der i Københavns kommune et behov for en grundig analyse af forholdene, således at man også i denne kommune kan iværksætte en tilpasning til udviklingen.

Indenrigsministeren har efter forhandlinger med Københavns kommune anmodet AKF om at foretage en undersøgelse af Kø-

benhavns kommunes særlige sociale udgiftsbehov. En rapport herfra, som foreligger 1. februar næste år, skal give grundlag for en eventuel nyvurdering af, hvorvidt der er behov for at ændre i statens tilskudsordning og i udligningssystemet.

At Københavns kommune har problemer, er forståeligt – det er en stor kommune med specielle forhold. På den anden side er mange af disse problemer selvskabte. København har i kraft af sin position som center for statens, finansverdenens og erhvervslivets institutioner en stor tiltrækningskraft. Det er disse gode muligheder, som byens styre gennem flere år nok ikke har været tilstrækkelig opmærksomt på.

Det mere principielle spørgsmål, som ligger bag den løbende debat, er, hvorvidt staten skal træde til og give kommunen kunstigt åndedræt i form af ekstraordinære økonomiske ressourcer. Vi bør være uhyre varsomme med at lade staten optræde som økonomisk redningsmand. På lang sigt ville dette kunne skabe betænkeligt præcedens for, at staten skal træde hjælpende til på grund af mindre hensigtsmæssig kommunal administration.

Københavns økonomiske problemer har længe været kendte, og deres løsning må først og fremmest klares internt, men som også indenrigsministeren nævnede, vil der til foråret på basis af AKFs analysearbejde og i forbindelse med en eventuel omlægning af visse sociale refusioner til bloktilskud blive lejlighed til en nyvurdering af Københavns kommunes økonomi, herunder også byrdefordelingen.

Til slut skal jeg sige, at kristeligt folkepartis ordfører i denne sag, hr. Steffensen, desværre ikke var i stand til at være til stede, men at kristeligt folkeparti tilslutter sig mine konklusioner.

Svend Erik Hovmand (V):

Udgangspunktet for en drøftelse af Københavns kommune og dens problemer må være en vurdering af København i forhold til andre kommuner. Det er umiddelbart klart, at byen som hovedstad har både nogle fordele og nogle ulemper, som andre ikke har. Det er også rigtigt, at befolkningsstrukturen er noget anderledes, end tilfældet er for gennemsnittet af landets kommuner i øvrigt.

[Svend Erik Hovmand]

I den aktuelle situation oplever København, at både folketal og skattegrundlag har været og fortsat er faldende. Det er imidlertid ikke noget, der er enestående for København; også andre kommuner har oplevet en tilsvarende udvikling, men i modsætning til de fleste andre i samme situation har København været langsommere til at tilpasse sig de ændrede vilkår. Faktisk har man først på det allerseneste forsøgt at tage problemerne alvorligt.

Sagen er nemlig, at København i mange år har kørt med et alt for højt udgiftsniveau. F.eks. er kommunens tilskud til nedsættelse af forældrebetaling på institutionsområdet pr. barn næsten 4 gange større end gennemsnitskommunens, samtidig med at man har en høj dækningsgrad. Tilsvarende kan man sige, at lærerskematimeforbruget er højere end gennemsnittet, og også på hospitalsområdet, som jo har været nævnt, er der tale om store udgifter, også selv om man tager højde for de særlige sociale forhold, som hersker i København.

Alt i alt kan man vel sige, at Københavns vanskeligheder i betydeligt omfang er selvforskyldte. Man har ikke i tide søgt i tilstrækkeligt omfang at tilpasse sig de ændrede vilkår, selv om man har diskuteret dette problem i den sidste halve snes år i Københavns borgerrepræsentation.

Hvis vi ser på den fremtidige situation, må vi tage udgangspunkt i den kendsgerning, at København, hvis byen skal have større bloktilskud – og det siger jeg med særlig adresse til den socialdemokratiske ordfører – kun vil kunne få det på bekostning af andre kommuner, hvis vi skal leve op til de overordnede mål, som jeg forstår der er et bredt flertal for i dette folketing på det økonomiske område. Derfor skal der meget stærke og meget overbevisende argumenter til.

Ser vi på Københavns kommunes egne beregninger over udviklingen i antallet af børn og ældre, altså de belastende grupper, pr. 1.000 personer i den erhvervsaktive aldersklasse, er det i hvert fald ikke her, man skal finde de overbevisende argumenter. Ifølge kommunens egne opgørelser falder denne forsørgerbyrde med ca. 7 pct. i de kommende fire år. På tilsvarende vis vil der blive tale om et fald i kommunens udgiftsbehov.

Nu er København som nævnt på mange områder atypisk; venstre har eksempelvis

fremhævet den omstændighed, at kommunen ejer mange udlejningsboliger, og der kunne nævnes mange andre eksempler, som viser, at København på mange områder er speciel.

Når vi specielt ser på udgiftsbehovet, kan man selvfølgelig ikke afvise, at der kan være et behov for løbende at se på en justering af de kriterier, som ligger til grund for tildeling af bloktilskud. Derfor har vi også med tilfredshed konstateret, at indenrigsministeren har bedt amtskommunernes og kommunernes forskningsinstitut undersøge Københavns kommunes sociale udgifter nærmere. Til februar vil det herefter vise sig, om der skulle være grundlag for at overveje visse justeringer.

Men generelt må vi sige, at vi fra venstres side vil være endog særdeles tilbageholdende med her og nu at udstede løfter til København, løfter, som i det store og hele kun kunne indfries på bekostning af andre kommuner andre steder i landet, hvor man måske ikke har forsyndet sig mod den nødvendige tilpasning, sådan som tilfældet har været i København.

Agerschou (SF):

Københavns problemer er de samme, som har bragt andre storbyer i verden på fallitens rand. Storbyer i et kapitalistisk samfund opsuger problemer, fungerer som samlingssted for de grupper, der er udstødt af samfundet. Det giver naturligvis en voldsom belastning af de offentlige institutioner og udgifter i storbyerne.

For Københavns vedkommende er den misere forværret gennem de sidste ti år ved, at statens tilskud til kommunerne er ændret fra refusion til bloktilskud. De kriterier, hvorefter bloktilskuddene fordeles, afspejler ikke den reelle belastning af storbysamfundet og kan efter vores opfattelse heller ikke gøre det. Den skæve udvikling for København vil forværres, hvis regeringen får held med også at ændre refusionerne på det sociale område til bloktilskud, som man har planer om at gøre det fra den 1. januar 1986.

Fra Københavns side har man flere gange dokumenteret de tab, kommunen har lidt ved omlægningen af statens tilskudsordninger; det skønnes, at dette tab for tiden er på ca. 750 mill. kr. pr. år. Den borgerlige regerings

[Agerschou]

bloktilskudsnedskæringer er naturligvis ikke medregnet i dette beløb.

Fra at have været en relativt velstillet kommune er København blevet fattig med en stadig ringere kommunal service, som nu er endt med at være katastrofalt utilstrækkelig. Udsultningen af København har bl.a. også medført, at byen er blevet dybt forgældet. De samlede udgifter til renter og afdrag på gæld var i 1979 629 mill. kr., men i 1984 godt 1 mia kr. Det er som bekendt dyrt at være fattig.

I de sidste måneders debat har indenrigsministeren nærmest hånet de argumenter, København er kommet med, og har ikke villet anerkende, at kommunen har specielle økonomiske forudsætninger, som adskiller sig væsentligt fra andre kommuners. Årsagen til denne forskel er, at København er en del af et samlet bysamfund, Storkøbenhavn, og er den del, der har de dårligste boliger og dermed de laveste indtægter og de største udgiftsbehov, og det forhold kan belyses med konkrete eksempler. Hr. Lenger har allerede været inde på en del af dem, og jeg vil omtale et par stykker mere.

I januar 1984 var der 8.285 af indbyggerne i aldersgruppen 15-64 år i København, som var ledige uden arbejdsløshedsforsikring. Det svarer til 2,6 pct. af aldersgruppen, medens det tilsvarende tal for hele landet er 1,1 pct. Dette forhold tynger naturligvis – og det burde ministeren også vide – ekstra stærkt på de sociale budgetter. I forhold til landsgennemsnittet er der faktisk mere end 4.000 ikke-for-sikrede arbejdsløse i København.

For yderligere at belyse det problem vil jeg citere, hvad borgmester Thustrup Hansen, der som bekendt er konservativ, skrev i tidskriftet Kommunen den 27. september 1984:

»Særlig på en række sociale områder har København i lighed med mange andre vestlige storbyer store problemer. Foreløbige beregninger har vist, at 10 pct. af den københavnske befolkning i 1983 modtog kontanthjælp. Af de helt unge, aldersgruppen 18-19 år, modtog hver tredje kontanthjælp. Hertil kommer, at det i høj grad er tilflyttere, der på dette område tærer på økonomien, idet 8 pct. af de hjemmefødte københavnere får kontanthjælp, mens 12 pct. af tilflytterne fra andre kommuner får det.«

Et andet eksempel: i København mangler 43 pct. af boligerne enten bad, toilet eller

centralvarme. Det tilsvarende tal for resten af landet er 20 pct. Disse dårlige boliger bebos af folk med lav indkomst. Mange af dem er beboet af ældre, og når de kommer på hospitalet, kan man dårligt sende dem hjem igen. Hospitalssektoren i København bliver derfor væsentlig dyrere end andre steder, samtidig med at man kan se det umenneskelige i, at flere tusinde gamle i København ligger i sygesenge, på venteafdelinger o.lign.

Et tredje eksempel: narkomaner fra hele hovedstadsområdet og til dels fra hele landet søger til storbyen. Udgiften hertil er godt 50 mill. kr. i 1984; heller ikke det er der taget hensyn til i tilskudsordningerne.

Et fjerde eksempel er beskatningsgrundlaget, og her vil jeg nok en gang citere fra borgmester Thustrup Hansens artikel i Kommunen, 27. september 1984, og igen vil jeg understrege, at Thustrup Hansen er konservativ, og at det konservative folkeparti, så vidt jeg husker, er med i regeringen. Thustrup Hansen skriver:

»Skatteudskrivningsgrundlaget i København har i en længere årrække udviklet sig langsommere end i landet som helhed. Herudover har den gennemsnitlige københavnske skatteyder færre ligningsmæssige fradrag, hvilket for det første betyder, at der til såvel kommune som stat betales en relativt højere skat i forhold til bruttoindkomstniveauet, og for det andet har en ugunstig virkning ved beregningen af de mellemkommunale udligningsordninger, idet København herved anses for en rig kommune. I 1982 var de ligningsmæssige fradrag i København således 11,6 pct. af den skattepligtige bruttoindtægt, mens gennemsnittet i hele landet var 43,4 pct.«

Der er altså eksempler nok på, at København har grundlæggende andre økonomiske forudsætninger end andre kommuner, og der er nævnt mange af dem fra denne talerstol i dag. Desværre er indenrigsministeren og med hende den øvrige regering åbenbart ikke i stand til at se det. Tilbage er der kun det lidt naive håb, at de radikale kan få lukket øjnene op.

Hvad er der brug for nu? Efter vores opfattelse en akut økonomisk hjælp fra staten i 1985 og som en langsigtet løsning en ændring af tilskuddene fra staten, så de reelt afspejler de særlige problemer, København som landets eneste storby har. Hvis det ikke

[Agerschou]

sker, vil konsekvenserne blive de forhold, som både hr. Lenger og hr. Henning Rasmussen omtalte, og som vil ligne den sump, andre storbyer i Vesteuropa er endt i.

Af det, jeg har sagt, følger, at SF kan stemme for det af hr. Lenger stillede dagsordensforslag. Hvis det ikke skulle komme til afstemning, vil vi også kunne stemme for det af hr. Henning Rasmussen stillede.

Ole Vig Jensen (RV):

Forespørgerne har med deres forespørgsel stillet regeringen en vanskelig opgave, nemlig at forsøge at vurdere en række forhold frem til 1990, og det er svært at bebrejde regeringen, at den ikke har kunnet give noget klart svar på det, som forespørgerne har spurgt om.

Jeg skal også nøjes med – i øvrigt af flere grunde – at gøre nogle enkelte bemærkninger til den rejste forespørgsel.

For det første vil jeg hævde, at vi ikke på nuværende tidspunkt har et tilstrækkeligt grundlag, som gør det muligt seriøst at drøfte Københavns kommunes vilkår på de områder, som er fremhævet i forespørgslen, altså helt frem til 1990.

For det andet vil jeg henvise til, at vi jo – i øvrigt i fuld forståelse med regeringen, som har taget initiativet – har sat den undersøgelse i gang, som AKF har påtaget sig, og som gerne skulle afdække en del af de problemstillinger, der knytter sig til København. Det ville være ejendommeligt, hvis vi, før vi fik denne undersøgelse, tog stilling. Vi har netop hævdet – og med god grund, synes jeg – at vi indtil nu ikke har haft et tilstrækkeligt grundlag for at kunne vurdere, om der var behov for at vedtage særlige foranstaltninger, som kunne hjælpe Københavns kommune.

Men vi afviser selvfølgelig ikke, at Københavns kommune har problemer og formentlig også særlige problemer. Det hænger sammen med det, ministeren var inde på: at befolkningstallet er faldende, og at skattegrundlaget tilmed er vigende. Det giver selvfølgelig Københavns kommune problemer, som det i øvrigt har givet andre kommuner problemer, der har oplevet en lignende udvikling. Nogle af Københavns kommunes problemer er selvfølgelig god tid tog højde for den udvikling, som var i gang.

Vi har hele tiden sagt under denne debat, at vi er indstillet på at hjælpe Københavns kommune, hvis det viser sig, og hvis det kan dokumenteres, at denne kommune har nogle særlige problemer, der knytter sig til den som hovedstad, det vil vi ikke afvise, men vi har jo netop ikke tilvejebragt det grundlag, som gav os mulighed for at tage stilling. Jeg kan føje til, at vi også har sagt, at det er en forudsætning, at Københavns kommune, kommunalbestyrelsen med overborgmesteren i spidsen, selv tager fat på at løse disse mere grundlæggende og mere langsigtede problemer.

Jeg vil nævne to områder – der kunne nævnes flere – hvor der måske kan være grund til at foretage noget på et senere tidspunkt. Det ene er de sociale udgifter under ét, men her afventer vi jo den undersøgelse, den analyse, der nu er sat i gang.

Det andet er et område, der har været bragt ind i debatten tidligere, nemlig at staten ejer meget betydelige arealer og mange bygninger i Københavns kommune, som kommunen kun får dækningsafgift af. Her må man sige, at Københavns kommune adskiller sig fra alle andre kommuner ved at have så store arealer, at man kunne overveje, om ikke der skulle være en forpligtelse fra statens side over for Københavns kommune, som jo kommer til at mangle indtægter på det grundlag.

Jeg skal afsluttende gentage, at vi ikke vil afvise, at der på et tidspunkt kan blive behov for at hjælpe Københavns kommune økonomisk. Men vi stiller som krav, at kommunen selv går i spidsen ved at søge at tilpasse sine udgifter til de faktiske forhold i kommunen. Endelig er vi på områder, hvor behovet kan dokumenteres, indstillet på at tage særlige hensyn til Københavns kommune, også i den udstrækning, hvori man kan sige, at byen som hovedstad har helt særlige problemer, der afviger fra andre kommuners.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne spørge hr. Ole Vig Jensen, om det, han sagde her for et øjeblik siden, skal forstås på den måde, at det radikale venstre ikke vil medvirke til at gennemføre et lovforslag, der skader Københavns kommunes økonomi i forhold til den nuværende

[Henning Rasmussen]

lovgivning, før en sådan undersøgelse foreligger.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg vil gerne medgive hr. Ole Vig Jensen, at det er en vanskelig opgave, vi har stillet regeringen med denne forespørgsel. Ikke mindst takket være det radikale venstres placering her i salen ved man aldrig, hvad morgendagen vil bringe, og at begynde at diskutere 1990 er på de betingelser selvfølgelig meget vanskeligt.

Jeg bed mærke i, at hr. Ole Vig Jensen sagde, at de problemer, det radikale venstre gerne vil være med til at afhjælpe, er de problemer, Københavns kommune har som hovedstadskommune. Derfor vil jeg gerne spørge hr. Ole Vig Jensen, om det skal forstås sådan, at det radikale venstre mener, at sociale problemer, problemer med flere ældre, problemer med mange narkomaner, problemer i øvrigt med tilflyttere, der er dårligt stillede, er hovedstadsproblemer, eller det er særlige problemer, der ikke falder ind under det radikale venstres definition af, hvad man i givet fald vil bruge som grundlag for en afhjælpning af problemerne i Københavns kommune.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg skal først til hr. Lenger sige, at netop de ting, han nævnte, ikke er problemer, der er specifikke for København. Andre store byer her i landet må leve med de samme problemer. Så kan man altså ikke på nuværende tidspunkt hævde, at Københavns kommune skulle være meget mere hårdt ramt. Men man kan sige, at vi, fordi vi har bedt om en analyse af de sociale udgifter i Københavns kommune, måske vil få afdækket noget dér, som kan dokumentere, at det forholder sig anderledes.

I øvrigt vil jeg sige til hr. Lenger, at jeg også godt kender dem, der hellere vil diskutere ting, der ligger fremme mod 1990, end de problemer, der skal løses her og nu.

Til hr. Henning Rasmussen kan jeg sige, at der jo ikke foreligger noget lovforslag her i folketinget, som vi kan diskutere på nuværende tidspunkt. Ligesom hr. Henning Ras-

mussen lagde vægt på, at den uvildige undersøgelse, der nu er i gang, skal respekteres, så vi ikke tager stilling, før det grundlag foreligger, skal vi heller ikke tage stilling til, om Københavns kommune skal have yderligere hjælp eller ikke. Det må afvente det forløb, der nu er i gang.

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Jeg synes, at bemærkningen om, hvem der hellere vil diskutere 1990 end diskutere de problemer, der foreligger her og nu, var ganske dårligt anbragt, når vi lige har hørt, at det er hr. Ole Vig Jensen, der vil afvente noget, der ligger fremme i tiden, mens det er os andre, der står og taler om, at problemerne skal løses her og nu. Den må vist ramme tilbage på det radikale venstre.

Jeg ved godt, at problemerne af social karakter, problemerne med narkomaner, problemerne med mange ældre, eksisterer i mange større byer. Det var faktisk derfor, jeg spurgte, om det radikale venstre har den slags problemer i baghovedet, når man siger, at det, man vil være med til at løse, er de særlige problemer, Københavns kommune har som hovedstadskommune. Jeg synes ikke, at jeg fik noget klart svar på det.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det kniber vældig for mig at se, at jeg fik svar på mit spørgsmål. Jeg spurgte hr. Ole Vig Jensen, om han vil modsætte sig, at der ved lovgivning sker forringelser i Københavns kommunes økonomiske situation, så længe man ikke kender redegørelsen og dens resultat. Det foreligger jo først i februar 1985.

Jeg ved godt, at der ikke foreligger et lovforslag for folketinget, det er jeg godt klar over. Men jeg ved også godt, at der foregår forhandlinger, hvor regeringen vil forsøge på at overbevise de kommunale organisationer om, at de skal acceptere et lovindgreb, og det lovindgreb, det økonomiske indgreb, vil, hvis det følger de samme retningslinjer som det for folketinget ikke-eksisterende lovforslag, men for de kommunale organisationer eksisterende lovforslag, betyde betydelige forrin-

[Henning Rasmussen]

gelses for Københavns kommune. Det var derfor, jeg spurgte.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

For det første venter jeg spændt på et entydigt svar fra det radikale venstre på det spørgsmål, hr. Henning Rasmussen nu har gentaget. Dernæst vil jeg spørge hr. Ole Vig Jensen: er det ikke korrekt, at det radikale venstre på et tidspunkt i sommerens løb erkendte, at København havde særlige problemer, og at man på et tidspunkt var villig til at yde Københavns kommune et særligt lån? Tager jeg helt fejl, eller har det radikale venstre ændret opfattelse?

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Først til hr. Lenger, som gentager sit spørgsmål, som mere generelt går på de særlige forhold, der knytter sig til København: de mange ældre, de særlige problemer, der knytter sig til børnene i storbyområdet. Her vil jeg blot henvise til, hvad jeg allerede har sagt, nemlig at der i den fordeling, der i dag sker af bloktilskuddene, på forhånd er taget særlige hensyn til Københavns kommune. Det er jo ikke første gang, man diskuterer sagen, sådan som vi nu også er på vej til det her. Det er sket før, og der er taget hensyn.

Spørgsmålet er altså, om den ordning, der i dag eksisterer, er tilpas retfærdig over for København. Det er det, vi afventer et svar på, og vi har erklæret os villige til at se nærmere på de ting, når vi får tilvejebragt det grundlag, vi indtil nu har efterlyst.

Jeg vil sige til hr. Henning Rasmussen og til hr. Agerschou, at jeg vil henholde mig til, at der ikke ligger et forslag på folketingets bord, som i særlig grad skulle forringe forholdene for Københavns kommune i 1985. For mig er det afgørende, at vi afventer undersøgelsen, ser, om den medfører, at vi tager særlige initiativer over for København og i øvrigt med henblik på 1986 og fremefter får en mere langsigtet løsning på disse spørgsmål såvel for andre kommuner som for København.

(Kort bemærkning).

Agerschou (SF):

Jeg synes, at hr. Ole Vig Jensen nok en gang svarede uden om det meget konkrete spørgsmål, hr. Henning Rasmussen stillede. Men så vil jeg prøve på at formulere det omvendt: betyder det, hr. Ole Vig Jensen siger, at det radikale venstre ikke på forhånd vil afvise at medvirke til et forslag fra indenrigsministeren, der yderligere forringer Københavns kommunes økonomi?

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Vi er tilbage til talerrækken.

Sonja Albrink (CD):

Københavns kommune befinder sig i dag, som alle har både læst og hørt det, i en meget alvorlig situation. Dette skyldes først og fremmest, at befolkningsgrundlaget er formindsket de senere år. Når folketallet falder, sker der en reduktion af skattegrundlaget. Der er kort og godt tale om et tilpasningsbehov, uden at serviceniveauet bliver påvirket alt for meget. Man kunne måske have ønsket, at Københavns kommune havde taget disse problemer op til overvejelse noget før. Alle taler om det, men ingen gør noget ved det.

Vi ved, at Københavns kommune har meget store hospitalsudgifter, meget vanskelige sociale forhold, at der er mange ældre mennesker, at der er mange unge mennesker. Kort og godt: Københavns kommune kan ikke sammenlignes med nogen af de øvrige kommuner. Københavns kommune har mange udlejningsboliger, der tiltrækker borgere med beskedne indkomster og muligvis stort behov for kommunale ydelser. Jeg tænker her f.eks. på enlige forsørgere. Kommuner med ejerboliger vil overvejende tiltrække borgere med store indkomster. Der er også i Københavns kommune tale om sociale forskelle mellem Nørrebro og Vesterbro på den ene side og den indre by og Østerbro på den anden side. Boligernes kvalitet, den gennemsnitlige indkomst, erhvervsfordelingen og befolkningssammensætningen spiller også en rolle. Vi må heller ikke glemme de økonomiske konjunkturer.

Indenrigsministeren foreslag om en yderligere bloktilskudsreduktion vil nedsætte Københavns kommunes indtægter i 1986 med yderligere 1 mia kr. I andre kommuner forudsættes denne nedsættelse finansieret af

[Sonja Albrink]

kommunernes likvide beholdninger. København har ingen likvid beholdning, og indtægtstabt må derfor dækkes enten ved en udgiftsreduktion eller ved en skatteforhøjelse. Hertil kommer, at der på Københavns kommunes øvrige poster vil opstå en finansiel forringelse på op mod en halv milliard kroner. Tilsammen vil der derfor i 1986 på forhånd være et udækket finansieringsbehov på 1,5 mia kr. Alternativt svarer det til en forhøjelse af personskatten med 5,5 procentpoints.

Det er nok ikke sidste gang, vi skal drøfte disse problemer vedrørende Københavns kommune. Derfor ser centrum-demokraterne frem til den af indenrigsministeren foretagne undersøgelse på det sociale område. Herefter kan vi sikkert få en saglig og god debat.

Til sidst vil jeg gerne sige, at centrum-demokraterne som parti ønsker at medvirke til, at København ikke kommer på fallittens rand som andre storbyer, vi kender ude i den store verden. Derfor vil vi positivt deltage i drøftelsen af, hvordan vi på lang sigt løser Københavns økonomiske problemer.

Poulsgaard (FP):

Ingen dansk kommune har haft så gode muligheder for en sund økonomi som Københavns kommune. Dens udbygning skete, før inflationen satte i gang, og et dalende befolkningstal har i de sidste 30 år ikke nødvendiggjort større anlægsarbejder.

Lommesmerterne nu skyldes alene, at socialdemokraterne og deres skiftende budgetforligspartnere har smidt penge ud til aktiviteter langt ud over byens bærekraft og har svælgel i et rekordstort personaleoverforbrug. Ja, man kan næsten sige, at det, der sker i København, er det, der sker her i folketinget. Man ser i hvert fald alle steder, hvor socialdemokratiet, SF, VS, kommunister og sådan nogle fyre har magten, at de helt har glemte, at der skal være økonomisk basis for det, man foretager sig. Urban Hansen, Egon Weidekamp, og hvad borgmestrene ellers har heddet, har udvist en grænseløs ødselhed til sidste krone, de kunne presse ud af deres skatteslaver, når de skulle høste stemmer fra de utallige pressionsgrupper med mangeårig succesrig gang på Københavns rådhus. Man har købt og købt og købt stemmer, og nu begynder det altså at hævne sig.

På den måde har kommunalbestyrelsen soldet sine skatteindtægter bort, som er specielt store. Bl.a. fordi mange store aktieselskaber og banker har hovedsæde i København, har byen kæmpeindtægter i skatter fra selskaber, som i virkeligheden ikke har særlig tilknytning til Københavns kommune; det er virksomheder, der strækker sig ud over hele landet.

Gang på gang er det blevet postuleret, at København er en fattig hovedstad. Det er gentaget indtil trivialitet, og det har vi også hørt her i dag; det er sagt så mange gange, at folk tror, at det er rigtigt. Men realiteten er, som også indenrigsministeren har påpeget det, dels et kommunalt overforbrug, dels kommunens tåbelige grund- og ejendomsdispositioner. F.eks. kan nævnes Brumleby, Christiania, Colon, Bådsmadsstræde, Østre gasværks-arealet, Ryvangs- og Artillerivejsgrundene. Disse saneringstomter, der har ligget brak år efter år, er alle sammen attraktive arealer, der kunne udnyttes til ejerboliger.

Københavns kommunes økonomi kunne forbedres med milliarder, såfremt disse grunde udnyttedes rigtigt, samtidig med at kommunen solgte ud af sine udlejningsejendomme. Kommunen ejer ejendomme med 26.000 lejligheder. De ejendomme kunne man sælge, og her vil jeg da gerne indskyde: var det ikke hr. Fogh Rasmussen fra venstre, der var inde på de tanker her i sommer? Det kan fremskridtspartiet kun hilse velkommen. Men det ville overborgmesteren ikke. København har brug for de boliger, siger han. Det virker på mig, som om overborgmesteren tror, at køberne ville tage dem under armen til en anden kommune, hvis de blev solgt. Selvfølgelig ville man have de samme lejligheder, hvis man solgte dem.

Nedlægges det overflødige hovedstadsråd, kan kommunen også spare denne udgift. Hovedstadsrådets regionplanlægning og trafik- og hospitalsplanlægning er det bedste bevis på denne borgmesterklubs totale uanvendelighed.

Københavns kommune har også en kørsels- og håndværksafdeling med et større antal ansatte, som ikke kan konkurrere med private håndværkeres reparationspriser. Hvad med at nedlægge denne kommunale ekstravagance? Man tillader sig at have et sådant luksusforbrug. Det vil overborgmesteren heller ikke.

[Poulsgaard]

Der var nok at tage fat på, og selvfølgelig kunne København sagtens klare skærene, hvis der var vilje til stede. Det er jo så nemt at give og give og give, bare de andre betaler, men det er jo god socialdemokratisk politik.

Indenrigsministeren (Britta Schall Holberg):

Jeg er meget enig i det synspunkt, der er kommet fra nogle ordføreres side, at vi ikke skal give statstilskud eller anden økonomisk hjælp til København i en situation, hvor andre kommuner er i gang med nøjagtig den samme tilpasning, som vi må forlange af København. Det vil ikke være rigtigt over for andre kommuner med hensyn til de omstillingskrav, vi stiller til dem, hvis vi ikke som baggrund for en eventuel hjælp til København kan fremvise overbevisende argumenter nok til at yde en sådan hjælp. Disse overbevisende argumenter har vi ikke fundet i de tal, vi har brugt i hele dette år som baggrund for drøftelserne mellem regeringen og Københavns kommune.

Jeg sagde dengang, da vi startede drøftelserne med Københavns kommune, at hvis Københavns kommune kunne vise, at den specielle hovedstadsstatus gav den nogle ganske særlige problemer i forhold til andre kommuner, så ville vi se positivt på sagen. Men vi har hverken i Københavns egne tal eller i indenrigsministeriets tal fundet belæg for, at denne særlige status skulle give sig udslag i ganske særlige problemer. Som det er blevet sagt her i dag, er der taget hensyn til en række af disse ting i de særlige udligningsordninger, vi har. De opfanger en række af de problemer, som man påstår er enestående for København.

Jeg vil godt for det første takke ordførerne for de konservative og venstre, som jeg på mange måder synes præcist opridsede problemstillingen i forhold til København. Det var karakteristisk for samtlige ordførere, også regeringsordførerne. Man skal ikke skyde regeringen i skoene, at vi ikke har meget stor forståelse for, at hvis der er særlige vanskeligheder, så er det klart, at København skal hjælpes. På den anden side bliver vi nødt til at stille det krav til Københavns kommune, at den, som hr. Ole Vig Jensen sagde, selv går i spidsen, på nøjagtig samme måde som vi stiller krav til alle andre. Ellers ville vi i

disse år blive voldsomt klandret af det øvrige land.

Jeg vil i øvrigt gerne takke hr. Ole Vig Jensen for hans indlæg her. Vi har i disse drøftelser med Københavns kommune været helt enige om, at hvis tallene gav indtryk af disse særlige vanskeligheder, så kunne vi gå ind med hjælp, men der skulle også ganske særlige tal til for, at en sådan hjælp kunne komme på tale. Vi har også været ganske enige om, at materialet ikke gav belæg for en sådan hjælp, men vi var også enige om, at vi skulle lave denne undersøgelse af den sociale situation i København. Derfor har vi bedt AKF kigge på netop det, og den undersøgelse er altså færdig den 1. februar 1985, og vi må så på det tidspunkt drøfte, hvad den giver anledning til.

Man kunne også forestille sig, når man taler om, at København skal være spydspids i disse tilpasninger, at vanskelige politiske forhold og måske et dårligt sammenstrøket kommunestyre eller styrelsesvedtægten kunne slæbe nogle problemer med sig, som kunne give sig nogle økonomiske udtryk, og som måske kunne vanskeliggøre et samarbejde om de nødvendige omstillinger.

Jeg skal vedrørende de konkrete ting sige til hr. Lenger med hensyn til personaletallet, at de tilpasninger, kommunerne i disse år skal foretage, kan betyde omflytning af personaleresourcer. Det kan betyde reduktioner inden for visse områder og overflytning til andre områder, som i større grad har brug for personale.

En anden bemærkning til hr. Lenger er, at man ikke kan regne med, at der i alle ændringer på budgetterne er tale om nedskæringer, men der kan i høj grad være tale om nødvendige tilpasninger for at få enderne til at nå sammen. Det, der er det vanskelige politiske krav i øjeblikket, er, at der i meget højere grad skal en prioritering til, for at kommunerne kan blive i stand til at få tingen til at hænge sammen, når de lægger budgetter.

Jeg skal rette, hvad hr. Henning Rasmussen sagde: at antallet af folkepensionister, af ældre, stiger i København. Det har det gjort, men det gør det ikke mere.

Til hr. Henning Rasmussen og i almindelighed vil jeg sige, at man skal lægge mærke til, at netop på grund af Københavns finansielle situation i 1985 er Københavns kommu-

[Indenrigsministeren]

ne friholdt for de ordninger, vi i øvrigt påtænker i 1985. Det er netop af hensyn til Københavns finansielle situation. Hvordan ordningerne skal se ud i 1986, altså hvordan de kommunaløkonomiske initiativer skal se ud i 1986, er noget af det, vi skal drøfte i foråret 1985. Det passer vældig fint, at AKF-undersøgelsen netop på det tidspunkt, i februar måned, vil være færdig og kan indgå i de drøftelser. I øvrigt skal vi som sagt overgå til bloktilskud på det sociale område, hvilket vil give anledning til ændringer i udligningsordningerne.

Alt dette vil give basis for de drøftelser, vi skal føre med de kommunale organisationer i slutningen af 1984 og begyndelsen af 1985 – og naturligvis også med de politiske partier – om, hvordan ordningerne på den lange sigt fra 1986 og fremefter skal se ud for kommunerne under ét, altså også for Københavns kommune.

Lenger (VS):

Først vil jeg gerne sige om det dagsordensforslag, hr. Henning Rasmussen har fremsat, at hvis ikke vores eget forslag kommer til afstemning, så vil vi stemme for hr. Henning Rasmussens. Jeg vil gerne kommentere tre ting, ministeren sagde.

For det første sagde ministeren, at de tilpasninger – som det jo hedder nu om dage – kommunerne er i gang med at foretage, kan betyde overflytninger. Ja, det ved jeg godt, men det, jeg talte om, var, at det udelukkende er i kraft af et stort antal langtidsledige, Københavns kommune har kunnet holde sit personaletal. Der er kommet 1.000 flere i alt, men der er kommet 2.500 flere langtidsledige, og det er vel ikke den slags overflytninger, ministeren tænker på i forbindelse med tilpasningsfilosofien.

Ministeren sagde for det andet, at ikke alle omlægninger er nedskæringer. Det vil jeg godt tro på. Hvis man flytter en krone fra en konto, hvor den skulle have været brugt til en vej, til en anden konto, hvor den skal bruges til en cykelsti, er det selvfølgelig ikke nogen nedskæring, men når man tager den ud af budgettet, så er det en nedskæring.

Endelig gjorde ministeren nok en gang en dyd ud af nødvendigheden ved at sige, at Københavns kommune jo ikke skal af med noget ekstra i 1985 som alle andre kommu-

ner. Nej, men Københavns kommune slipper jo ikke for at betale. Det er meningen, at Københavns kommune skal betale det samme beløb i 1986 oven i det, som Københavns kommune i forvejen skulle betale i 1986.

Fru Karen Højte Jensen var inde på problemerne med industrien i Københavns kommune og sagde bl.a., at man har tvunget virksomheder bort, og at det har givet færre skatteydere. Der er ikke nødvendigvis den sammenhæng i et så tæt bebygget område som Københavnsområdet, hvor der er megen pendling, også på tværs af kommunegrænserne. Men hvis der endelig er en sammenhæng, så tvinger det massive og tætte boligbyggeri, der har været så mange planer om – nogle af dem er også gennemført i Københavns kommune – om noget virksomhederne ud af kommunen. Der bliver ganske enkelt ikke plads til dem, hvor det i stedet burde være sådan, at der var plads til mere miljøvenlige småindustrier. Det kan der jo ikke være, hvis man bygger boliger så tæt, som man gør.

Fru Karen Højte Jensen var også inde på spørgsmålet om det administrative personale, der i forhold til indbyggertallet er dobbelt så stort i Københavns kommune som i landet som helhed. Det synes jeg ikke at der er noget underligt i, og jeg synes ikke, at man kan bruge det til generelt at sige, at der sker et overforbrug. Når det kan dokumenteres, at der i Københavns kommune er dobbelt så mange syge, målt på sygedagpengene, at der er dobbelt så mange, der ikke er berettigede til dagpenge, at der er dobbelt så mange invalidepensionister, og at der er andre grupper, der også er dobbelt så mange af, så ville det da være underligt, hvis det ikke gav sig udtryk i, at der var cirka dobbelt så mange til at administrere de foranstaltninger, man nu har. Derfor er det i virkeligheden blot et udtryk for det problem, Københavns kommune har, kun målt på en lidt anden måde.

Jeg vil slutte med at sige, at jeg forstod hr. Ole Vig Jensens sidste korte bemærkning, hvor han talte om, at man i forbindelse med denne undersøgelse ville se på, om andre kommuner havde problemer, sådan, at det altså ikke kun er de specielle problemer, der knytter sig til Københavns kommunes hovedstadsstatus, man vil tillægge vægt, når man skal vurdere, om der er basis for øget økonomisk hjælp til Københavns kommune. Det er jeg meget glad for at konstatere, for det bety-

[Lenger]

der, at vi får en mulighed for at vurdere meget bredere, hvad Københavns kommune har behov for. Hvis hr. Ole Vig Jensen ikke har talt over sig, men faktisk har ment, hvad han sagde, så betyder det også, at det radikale venstre må forventes at stille sig meget positivt, hvis det også over for det radikale venstre bliver gjort klart, at Københavns kommune har disse særlige problemer.

Henning Rasmussen (S):

Jeg vil gerne starte med at sige, at naturligvis har hr. Lenger ret i, at når man har forholdsvis flere problemer i Københavns kommune, end man har i andre kommuner, så må det også betyde, at man har en forholdsvis større administration end andre kommuner. En af de ting, fru Karen Højte Jensen glemte i sin fremstilling, var, at Københavns kommune jo også er amtskommune, det vil sige, at den også har den administration, en normal amtskommune har, og så kan man ikke sammenligne med almindelige kommuner, når man taler om administrationsudgifterne i Københavns kommune.

Dernæst vil jeg gerne sige til hr. Poulsgaard, at selskabsskatter fordeles imellem kommunerne. De går ikke alene til den kommune, hvor hovedsædet for det pågældende aktieselskab er.

Indenrigsministeren siger, at vi ikke har overbevisende argumenter, Københavns kommune har ikke været i stand til at præstere dem. Nej, vi har jo i kommunaludvalget haft lejlighed til at læse Københavns kommunes fremstilling af sagen og indenrigsministeriets kommentarer dertil. De bærer klart præg af, at hvor argumentationen fra Københavns kommune ikke passer ind i indenrigsministeriets og indenrigsministerens opfattelse af, hvad der er årsag til problemerne i Københavns kommune, tillægger man ikke Københavns kommunes argumenter vægt. Det er det, der er sket i de dokumenter. Det har vi set gang på gang.

På tilsvarende måde har det været med diskussionen i dag. Det gennemgående tema hos de borgerlige ordførere – ikke i særlig udpræget grad hos hr. Ole Vig Jensen, men dog også – har været, at det i høj grad er selvskabte problemer, man er alt for sent kommet i gang med tilpasningen; og så har der været nogle forsøg på at sandsynliggøre

den opfattelse, at Københavns kommune i altovervejende grad selv har skabt sine økonomiske problemer.

Der har været meget få forsøg på at gå ind i en vurdering af, om ikke de argumenter, Københavns kommune og vi andre har ført frem, kan være rigtige, argumenterne om den svagere stigning i indtægterne end i næsten alle andre kommuner, om forholdsvis betydelig flere folkepensionister, førtidspensionister, invalidepensionister, studerende, enlige forsørgere, ikke-arbejdsløshedsforsikrede bistandsmodtagere og indvandrere end i næsten alle andre kommuner. Eksempelvis har Københavns kommune i forhold til sit indbyggertal 65 pct. flere folkepensionister, end kommunerne i gennemsnit har. Kommunen har også forholdsvis betydelig flere folkepensionister, end eksempelvis de 5 store provinsbyer har, både hver for sig og i gennemsnit. Det er klart, at det betyder et forholdsvis større pres på sygehusvæsenet, på plejehjemsområdet, på omsorgen for ældre i det hele taget, end det gør i alle andre kommuner, næsten uden undtagelse.

Det vil man ikke indrømme, og man vil heller ikke indrømme, at vi har ret i vores påstand om, at udligningsordningerne ikke dækker fuldt ud, men kun delvis, og at Københavns kommune ikke har den klare fordel, som alle kommuner uden for hovedstadsområdet har ved, at de fik kommunesammenlægningen og dermed den fulde udligning imellem centerkommunens problemer på den ene side og omegnskommunernes knap så store problemer på den anden side i økonomisk henseende. Det ser man væk fra, det går man ikke ind i, for Københavns kommune må ikke have ret i sin opfattelse, at der er noget rivende galt i den behandling, den får.

Regeringspartiernes ordførere med CDs ordfører som en velgørende undtagelse har også i dag forsøgt at bidrage til den almindelige læggen gift for forståelsen i befolkningen og specielt i andre kommuner af, at Københavns kommune har særlige problemer.

Indenrigsministeren gør det her til sidst, at hun siger: ja men vi har da forståelse for Københavns kommunes problemer; derfor udsætter vi betalingen af dens »skyldige« bidrag til staten fra 1985 til 1986. Ja men det ligger jo sådan, at de penge, Københavns kommune ikke betaler i 1985, skal den efter

[Henning Rasmussen]

indenrigsministerens opfattelse betale i 1986 plus de penge, der forfalder på det tidspunkt. Det er da ikke nogen hjælp til en betrængt kommune!

Karen Højte Jensen (KF):

Jeg skal på de fire regeringspartiers vegne afvise de to dagsordener, hr. Lengers, fordi den er helt urealistisk. Til hr. Henning Rasmussens dagsorden vil jeg gerne knytte nogle kommentarer.

Jeg savner faktisk en enkelt bemærkning med en appel til Københavns kommune om også selv at være opmærksom på at foretage de nødvendige tilpasninger. Vi afviser ikke, at Københavns kommune kan have specielle problemer, men vi finder, at det ville være at foregribe AKFs analyseresultat, hvis vi allerede nu lagde os fast på en bestemt model. Vi har jo netop savnet en sådan gennemgribende analyse som baggrund for eventuelle politiske tiltag.

Vi er, som jeg også nævnte i min ordførertale, indstillet på til foråret på baggrund af dette analysearbejde at nyvurdere Københavns kommunes økonomi.

Agerschou (SF):

Jeg må indrømme, at udgangen på denne debat faktisk blev værre, end jeg havde forestillet mig, og det skyldes specielt den holdning, hr. Ole Vig Jensen fra det radikale venstre lægger for dagen. Jeg havde egentlig troet, at det radikale venstre ville erkende, at Københavns kommune havde nogle helt særlige problemer, som nødvendiggjorde, at folketinget greb ind. Det havde jeg egentlig troet. Men det, vi oplever, er, at hr. Ole Vig Jensen deltager i de borgerlige partiers kor om, at størstedelen af de problemer, der aktuelt er i Københavns kommune, er selvskabte og selvforskyldte.

Indenrigsministeren tager ikke stilling til – det havde jeg nu heller ikke regnet med – den lange række konkrete eksempler, som er kommet her fra folketingets talerstol i dag, og som tidligere også er nævnt fra Københavns kommunes side. Indenrigsministeren affærdiger det hele med, at de særlige problemer er indregnet i den måde, Københavns kommune får tilskud på. Det passer ikke, det har vi nævnt eksempler på, og jeg vil blot gentage et enkelt af dem. Når vi kan påvise,

at Københavns kommune har langt flere ledige uden arbejdsløshedsforsikring end landet som helhed, så betyder det, at Københavns kommune har flere udgifter, og det er der ikke taget højde for i den måde, Københavns kommune får tilskud på. Som sagt havde jeg ikke ventet, at indenrigsministeren ville have forståelse for det.

Desværre tager det radikale venstre heller ikke stilling til de eksempler, der er nævnt, og som for de flestes vedkommende faktisk allerede er veldokumenterede. I stedet vil man afvente AKFs undersøgelse, og så kan den såkaldte omstilling, tilpasning, fortsætte, og det er en omstilling og en tilpasning, der lader København ende i det kaos, som andre storbyer i Vesteuropa er endt i.

Fru Karen Højte Jensen har ikke ret i, at Københavns kommune ikke forsøger at tilpasse sig, men den tilpasser sig på en måde, som er helt uanstændig i forhold til nogle af de befolkningsgrupper, det går ud over. Blot et par eksempler fra et enkelt område, nemlig ældreforsorgen, på, hvad der allerede er sket. Hvad er der sket i Københavns kommune? Der er sket det, at antallet af hjemmehjælpere er skåret ned. Der er sket det, at man indregner transporttiden, når der beregnes hjemmehjælp til pensionister. Og man indretter i øjeblikket såkaldte plejehjem, som ikke opfylder kravene i boligministeriets vejledning om indretning af plejehjem. Det er det, der sker i Københavns kommune i øjeblikket, og det er det, fru Karen Højte Jensen kalder »tilpasning«.

Når jeg startede med at sige, at jeg synes, at udgangen af debatten blev værre, end jeg havde forestillet mig, så hænger det sammen med hr. Ole Vig Jensens svar på de to spørgsmål, hr. Henning Rasmussen stillede, bl.a. om det radikale venstre vil medvirke til en lovgivning, der yderligere komplicerer Københavns kommunes økonomi. Det svarede hr. Ole Vig Jensen ikke klart på, og det, vi kan frygte, er, at de radikale her i efteråret vil medvirke til indenrigsministeriets forslag om, at Københavns kommunes økonomi yderligere skal forringes, og det synes jeg er trist.

Ole Vig Jensen (RV):

[Ole Vig Jensen]

Jeg skal ikke gå yderligere ind i debatten ud over de bemærkninger, jeg allerede har gjort i min første runde.

Jeg kan sige til hr. Agerschou, som gentog spørgsmålet om 1985, at det radikale venstre ingen planer har om at forværre Københavns kommunes problemer i 1985. Vi har tværtimod nu aftalt, at vi afventer resultatet af AKF-undersøgelsen for at se, om der muligvis skal tages særlige initiativer over for København for at hjælpe byen igennem dens vanskeligheder.

Hr. Henning Rasmussen sagde i sit første indlæg – hvis jeg forstod det rigtigt – at socialdemokratiet tillagde det stor betydning, ja afgørende vægt, at det sammen med det radikale venstre, forstod jeg, har fået regeringen til at tage initiativ til igangsætning af den undersøgelse, som AKF nu foretager på det, der blev kaldt et uvildigt plan.

Det har vi fra radikal side tillagt stor betydning, og vi er tilfredse med, at regeringen har taget dette initiativ, men netop derfor undrer det mig også, at socialdemokratiet i dag fremsætter et dagsordensforslag, hvori der stilles krav om, at regeringen her og nu skal fremsætte forslag, der effektivt løser Københavns kommunes problemer. Jeg mener, at det seriøse i sagen – og det tror jeg hr. Henning Rasmussen og jeg er enige om – er nu at få afdækket de særlige problemer, der måtte være, og om muligt – hvis det er nødvendigt – tage de nødvendige initiativer.

Dette gør selvfølgelig, at vi ikke kan stemme for den af hr. Henning Rasmussen foreslåede dagsorden, ligesom vi ej heller kan stemme for det af hr. Lenger fremsatte dagsordensforslag – med den klare begrundelse, at vi nu har været enige om at afvente undersøgelsen, som, så vidt jeg har forstået, vil komme i begyndelsen af det nye år, og så bliver der sikkert grundlag for en ny debat og om muligt stillingtagen.

(Kort bemærkning).

Henning Rasmussen (S):

Det er rigtigt, at hr. Ole Vig Jensen er i tvivl om, hvordan problemerne er i Københavns kommune, og derfor ikke i dag er i stand til at medvirke til at udforme lovforslag, der klarer problemerne, men i modsætning til hr. Ole Vig Jensen er vi ikke i tvivl om, at problemerne eksisterer, og stort set

heller ikke om, hvori de består. Vi er derfor ikke i tvivl om, efter hvilke retningslinjer en sådan lovgivning kan udformes.

(Kort bemærkning).

Ole Vig Jensen (RV):

Jeg skal ikke bestride hr. Henning Rasmussens og socialdemokratiets opfattelse af disse forhold. Jeg gør blot opmærksom på, at når man tillægger en igangsat uvildig undersøgelse væsentlig betydning med henblik på en vurdering af, hvad vi skal gøre for Københavns kommune, er det selvfølgelig ikke særlig hensigtsmæssigt allerede nu at kræve, at regeringen skal fremsætte forslag. Jeg mener, at det rigtige, det kloge i denne sag må være at vente, til vi til den tid – forhåbentlig – får et seriøst beslutningsgrundlag.

Maisted (FD):

De frie demokrater har selvfølgelig ondt af Københavns kommune og dens borgere. Vi har ondt af dem, fordi de har været under socialdemokratisk styre i så mange år, og vi har især ondt af dem, fordi det er lykkedes SF og VS at undergrave et samfund som Københavns kommune. Det burde tjene til skræk og advarsel for den øvrige del af befolkningen, når den ser, hvilke resultater det har givet. Jeg kan derfor ikke stemme for de af disse partier fremsatte dagsordensforslag.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslag om motiveret dagsorden af Lenger (VS) (se foran)

forkastedes, idet 20 (SF og VS) stemte for, 66 (KF, V, RV, CD, FP, KrF og FD) imod; 43 (S) stemte hverken for eller imod.

Forslag om motiveret dagsorden af Henning Rasmussen (S) (se foran)

forkastedes, idet 63 (S, SF og VS) stemte for, 69 (KF, V, RV, CD, FP, KrF og FD) imod.

Hermed sluttede forespørgslen.

Den næste sag på dagsordenen var:

11) Første behandling af lovforslag nr. L 36: